

Katariinanseurakunnan kirkkotilojen käyttö samaa sukupuolta olevien parien vihkimiseen

177/03.03.00.00/2024

Katariinanseurakunnan seurakuntaneuvosto 09.10.2024 § 82

Esittelijä

Kirkkoherra

Esittely

Tasa-arvoinen avioliittolaki astui voimaan 1.3.2017. Suomen lain mukaan avioliittoon voidaan vihkiä kaksi ihmistä riippumatta siitä, ovatko he samaa vai eri sukupuolta. Suomen perustuslaki edellyttää, ettei ihmisiä saa kohdella eriarvoisesti sukupuolen, sukupuolisen suuntautumisen tai kielen takia.

Kaikkien seurakuntien aluekeskusrekisterien on pyydettyessä tutkittava avioliiton esteet myös samaa sukupuolta olevilta pareilta.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän seurakunnista Åbo Svenska Församling, Maarian seurakunta, Kaarinan seurakunta, Turun Tuomiokirkkoseurakunta ja Turun Martinseurakunta ovat päättäneet seurakuntaneuvostoissaan tilojensa antamisesta samaa sukupuolta oleville pareille. Muissa Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän seurakunnassa ei ole käsitelty kirkkotilojen avaamista samaa sukupuolta olevien parien käyttöön.

Kirkkojärjestyksen 3 luku 53 §:n mukaan: Kirkon vihkiminen ja käyttö ”Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi tilaksi. Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättää kirkkoherra yhdessä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kanssa. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.” Mikäli he ovat eri mieltä kirkon käytöstä, asia viedään tuomiokapitulin.

Kirkollisesti vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä kirkon jäseniä. Jos toinen kihlakumppani ei ole kirkon jäsen, heidät voidaan vihkiä kirkollisesti, jos kirkkoon kuulumaton on muun kristillisen kirkon tai uskontokunnan jäsen. (KJ 2 luku 18 §).

Päätettäessä kirkon käytöstä ei päätetä seurakunnan viranhaltijoiden ja työntekijöiden määräämisestä tehtäviin, eikä oteta kantaa itse avioliittokysymykseen ja kirkolliskokouksen mahdollisiin tuleviin päätöksiin eikä pappien tai muiden työntekijöiden osallistumiseen samaa sukupuolta olevien henkilöiden vihkimiseen.

Sen sijaan seurakuntaneuvosto voi päättää oman seurakunnan kirkkotilojen antamisesta samaa sukupuolta olevien parien käyttöön. Kyse on seurakuntalaisten yhdenvertaisesta mahdollisuudesta käyttää kirkon tiloja, mikäli he saavat avioliitolleen kirkollisen siunauksen tai heidät vihitään kristilliseen avioliittoon. Päätös antaa kirkkotilat samaa sukupuolta olevien parien käyttöön mahdollistaa Katariinanseurakunnan jäsenille samat oikeudet kuin niissä Turun ja

Kaarinan seurakuntayhtymän seurakunnissa, joissa kirkkotilat on annettu samaa sukupuolta olevien vihkiparien käyttöön.

Huomionarvoista on kuitenkin, että uskonnonvapauslaki antaa kirkolle mahdollisuuden määritellä kirkollisen vihkimisen ehdot myös toisin kuin Suomen lain säädäntö. Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on voimassa oleva avioliittokäsitys. Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään (KHO: 2020:97), että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitystä ja vihkimistä koskevaa säännöstöä ei ollut vuonna 2017 voimaantulleen avioliittolain muutoksen vuoksi muutettu.

Vaikka kirkolla on tällä hetkellä voimassa oleva sukupuolisidonnainen avioliittokäsitys, osa kirkon papeista on vihkinyt avioliittoon myös samaa sukupuolta olevia pareja. Vihkiminen on tällä hetkellä vastoin kirkon järjestystä, mutta piispat tai tuomiokapitulit ovat pidättäytyneet antamasta varoituksia tai irtisanomasta heitä.

Vaikka esitys ei ota kantaa kirkolliskokouksen päätökseen vihkimisistä, niin on hyvä olla tietoinen, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokous esitti kirkolliskokoukselle keväällä 2024, että kirkkojärjestykseen lisättäisiin säännös rinnakkaisista avioliittokäsityksistä. Toisessa avioliitto ymmärretään miehen ja naisen välisenä ja toisessa avioliitto ymmärretään kahden henkilön välisenä. Käsitukset ovat teologisesti eri tavoin perusteltuja.

Piispainkokous hyväksyi kirkkojärjestyksen muutosesityksen sisällöllisesti kokouksessaan 10.4.2024. Yksi piispainkokouksen jäsen jätti päätöksestä eriävän mielipiteen. Lisäksi yksi jäsen liitti pöytäkirjaan lausuman päätöksen perusteista. Esityksen mukaan kaikki parit voivat saada kirkollisen vihkimisen.

Piispainkokouksen esitys avioliittokäsityksen muuttamisesta eteni toukokuussa 2024 evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksessa valiokuntien pohdittavaksi.

Mietintö tulee käsittelyyn aikaisintaan kirkolliskokouksen seuraavassa kokoontumisessa marraskuussa. Esityksen hyväksyminen vaatii taakseen kolme neljäsosaa kirkolliskokousedustajista.

Mikäli piispainkokouksen esitys menisi kirkolliskokouksessa läpi, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papit saisivat oikeuden toimia kummankin hyväksytyyn avioliittokäsityksen mukaisesti. Kyse olisi nimenomaan oikeudesta valita kahdesta rinnakkaisesta ja yhtäläisestä hyväksytystä kirkon avioliittokäsityksestä.

Papilla olisi mahdollisuus toimittaa samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkiminen tai avioliiton siunaaminen, mutta hän voisi siitä myös pidättäytyä. Samaa sukupuolta olevien parien oikeus saada kirkollinen vihkiminen säädettäisiin seurakunnan velvollisuudeksi ja tämän toteutumisen varmistaminen kirkkoherran tehtäväksi.

Rinnakkaisten avioliittokäsitysten olemassaolo merkitsee piispainkokouksen mukaan tosiasiallisen erimielisyyden tunnustamista, mutta kuitenkin sillä tavoin, ettei se hajota kirkon ykseyttä eikä loukkaa kenenkään oikeuksia.

Kahden rinnakkaisen näkemyksen tunnustaminen ei siis edellytä molempien näkemysten hyväksymistä vaan sitä, että hyväksytään kahden kirkon sisällä vaikuttavan avioliittokäsityksen olemassaolo.

Piispainkokous muistuttaa, että vallitsevan erimielisyyden ei tule johtaa tilanteisiin, joissa toisen näkemyksen edustajia pyritään painostamaan, heitä ymmärretään tarkoituksellisesti väärin, mustamaalataan tai loukataan tietoisesti. Myös työjärjestelyt tulee hoitaa niin, että kunnioitetaan eri näkemyksiä edustavia työntekijöitä, eikä kukaan joudu toimimaan avioliittoon vihkimisessä tai siunaamisessa vastoin omaatuntoaan.

”Kirkon ja seurakuntatyön erilaisissa tilanteissa ja opetuksessa on muistettava kirkon ohjeet turvallisesta seurakunnasta sekä kunnioittavan keskustelun periaatteet ja toimittava niiden mukaisesti, kun kohdataan eri tavoin ajattelevia”, piispainkokous toteaa.

Lava: Käiteltävällä asialla on kirkkojärjestyksen 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja lapsivaikutuksia. Lapsivaikutusten arvioinnissa huomioidaan turvallinen tila ja sateenkaariparien perheiden yhdenvertaisuus. Päätös antaa kirkkotilat samaa sukupuolta olevien parien vihkimiseen ja avioliiton siunaamiseen luovat myös ilmapiiriä, jonka vaikutuksena seksuaalivähemmistöön kuuluvien nuorten ulkopuolisuus kirkossa vähenee.

Esitys Seurakuntaneuvosto päättää antaa Katariinanseurakunnan kirkkotilat kaikkien kihla- tai hääparien käyttöön, edellyttäen, että kirkollisen vihkimisen tai avioliittoon siunaamisen edellytykset täyttyvät.

Käsittely Anni Maria Laato teki seuraavaanlaisen vastaehdotuksen: "Suomen evankelis-luterilaisen kirkon voimassaolevan käsityksen mukaan avioliitto on naisen ja miehen välinen liitto. Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään (KHO: 2020:97), että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitystä ja vihkimistä koskevaa säännöstöä ei ollut vuonna 2017 voimaantulleen avioliittolain muutoksen vuoksi muutettu. Laki uskonnonvapaudesta takaa kirkolle vapauden päättää itsenäisesti avioliittokäsityksestään ja kristillisistä toimituksista.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa keskustelu avioliittokäsityksestä ja siihen liittyvistä muutoksista on kesken. Kirkolliskokous ei ole tehnyt päätöstä kirkkojärjestyksen muuttamisesta. Piispainkokouksen esitys rinnakkaisista avioliittokäsityksistä ei ollut yksimielinen. Asia on siirtynyt kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkko ei siis ole tehnyt päätöstä samaa sukupuolta olevien vihkimisestä avioliittoon, eikä siksi ole perusteita antaa Turun Katariinanseurakunnan tiloja samaa sukupuolta olevien vihkimiselle avioliittoon.

Siksi ehdotan, että seurakuntaneuvosto hylkää esityksen antaa Katariinanseurakunnan kirkkotilat kaikkien kihla- tai hääparien käyttöön."

Ari Rantanen kannatti vastaehdotusta. Päätösehdotuksista äänestettiin seuraavasti:

Vastaehdotus EI 2 ääntä

- Anni Maria Laato
- Ari Rantanen

Alkuperäinen esityslistan ehdotus JAA sai 11 ääntä

- Leena Kairavuo
- Virpi Hirvensalo
- Roosa Kesti
- Eija Koskivaara
- Jakke Mäkelä
- Samuel Oliveros De Nordenflicht
- Tiina Stauffer
- Riikka Taina
- Maunu Toivari
- Sakari Warro
- Päivi Salminen

Päätös

Seurakuntaneuvosto päättää antaa Katariinanseurakunnan kirkkotilat kaikkien kihla- tai hääparien käyttöön, edellyttäen, että kirkollisen vihkimisen tai avioliittoon siunaamisen edellytykset täyttyvät.

Käsittely

Anni Maria Laato ja Ari Rantanen jättivät seuraavan päätöksestä eriävän mielipiteensä: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon voimassaolevan käsityksen mukaan avioliitto on naisen ja miehen välinen liitto. Kirkolliskokouksen perustevaliokunnan mietinnöissä 4/2010 ja 1/2018 tämä asia tiivistetään näin: "Perustevaliokunta pitää lähtökohtanaan Raamatussa ja kirkon tunnustuskirjoissa ilmaistua avioliittokäsitystä. Kirkon uskon muikaan avioliitto on Jumalan luomistyössä asettama yhden miehen ja yhden naisen liitto." Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään (KHO: 2020:97), että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avioliittokäsitystä ja vihkimistä koskevaa säännöstöä ei ollut vuonna 2017 voimaantulleen avioliittolain muutoksen vuoksi muutettu. Laki uskonnonvapaudesta takaa kirkolle vapauden päättää itsenäisesti avioliittokäsityksestään ja kristillisistä toimituksista.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa keskustelu avioliittokäsityksestä ja siihen liittyvistä muutoksista on kesken. Kirkolliskokous ei ole tehnyt päätöstä kirkkojärjestyksen muuttamisesta. Piispainkokouksen esitys rinnakkaisista

avioliittokäsityksistä ei ollut yksimielinen. Asia on siirtynyt kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.

Kirkko ei siis ole tehnyt päätöstä samaa sukupuolta olevien vihkimisestä avioliittoon, eikä siksi ole perusteita antaa Turun Katariinanseurakunnan tiloja samaa sukupuolta olevien vihkimiselle avioliittoon.

Jakelu

Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli
Varauspalvelu, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
Turun Katariinanseurakunnan työntekijät
Kirkkoherrojen kokouksen sihteeri Teemu Hälli